

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Valintaesitys

14.12.2023 Dnro: EURA 2021/902216/09
02 01 01/2023/ESAELY

Hankkeen perustiedot

Hankkeen julkinen nimi

Tujaus - Turvetuotantoalueiden ympäristöturvallinen jatkokäyttö

Hakijan virallinen nimi

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

Hakemusnumero

902216

Saapumispäivämäärä

07.09.2023

Alkamispäivämäärä

01.01.2024

Päätymispäivämäärä

31.12.2025

Viranomainen

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kokouksen päivämäärä

Hakuilmoitus

Ennallistamiseen ja jälkikäyttöön liittyvien JTF-
hankkeiden haku Itä-Suomessa

Hakuilmoituksen tunnus

ESAELY-053

Käsittelijä

Tiina Johanna Arvola

Toimintalinja

7 Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi

Erityistavoite

7.1. Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä

Tukimuoto

Ilmastonmuutoksen hillintään ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sekä ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyvä kehittämishanke

Hanke toteutetaan: Yhden toteuttajan hankkeena

Kuvaus hankkeen sisällöstä

Turvetuotanto on vähentynyt Suomessa nopeaan tahtiin vuoden 2019 jälkeen. Syinä tähän on erityisesti päästökaupassa päästöoikeuksien korkea hinta, energianturpeen kohonnut verotus sekä Suomen hallituksen linjaama tavoite, että energiaturvetuotanto tullaan puolittamaan vuoteen 2030 mennessä. Etelä-Savossa parin viime vuoden aikana on tuotannosta poistunut 1000 ha. Turvesuot sijoittuvat Mikkelin, Juvan, Pieksämäen, Kangasniemen ja Rantasalmen kuntien alueelle. Turvetuotannosta poistuville alueille tavoitteena on, että alueilla siirrytään kestävästi seuraavaan maankäyttömuotoon, turvemaista ja niiden kestävästä käytöstä

on alueella hyvä tilannekuva, ja maanomistajat saavat tukea ja neuvontaa turvemaiden jatkokäytön suunnitteluun, turvemaiden maankäytössä varmistetaan, että turpeen hiilivarastot eivät vapaudu ilmakehään ja alueen vesistövaikutukset ovat hallitumpia. Näihin tavoitteisiin päästäksemme tarvitaan osaamista ja tietoa vaikutuksista. Tämän hankkeen tavoitteena on auttaa maanomistajia tunnistamaan turvetuotantoalueen eri osa-alueille soveltuvat jatkokäyttömuodot ja jalkauttaa käytäntöön muissa hankkeissa saatuja hyviä kokemuksia sekä oppeja turvetuotannon jatkokäytön suunnittelusta. Suunnittelussa tullaan tunnistamaan kohdealueilta kosteikoiksi tai soistamiseen soveltuvat alueet yhdessä muiden jatkokäyttömuotojen, kuten metsityksen, kanssa.

Hankkeen toimenpiteinä on antaa asiantuntija-apua maanomistajille jatkokäytön suunnitelman toteuttamisessa. Järjestää viestintätilaisuuksia maanomistajille ja urakoitsijoille ennallistamisesta (kuten kosteikon rakentamisesta), viestiä turvetuotantoalueiden kestävästä jatkokäytön mahdollisuuksista ja etsiä pilotoitava kohde turvetuotannosta poistuneella alueella sekä seurata ja monitoroida vesistövaikutuksia pilotoitavalla alueella.

Tuloksina on tehty kolmelle - neljälle turvetuotannosta poistuneella alueella jatkokäytön suunnitelmat seuraavaan maankäyttömuotoon, maanomistajat ja urakoitsijat saavat tukea turvetuotantoalueiden jatkokäytön suunnitteluun, soiden ennallistaminen ja turvemaiden kestävä käyttö on luonut uusia työpaikkoja ja siihen liittyvä osaaminen on vahvistunut sekä turvemaiden maankäytössä on varmistettu, että turpeen hiilivarastot eivät vapaudu ilmakehään ja vesistövaikutuksista on huolehdittu.

Hankkeen toimenpiteet

Hankkeen toimenpiteet on jaettu viiteen työpakettiin.

Työpaketti 1. Esiselvitys Etelä-Savon lopettaneiden turvesoiden jatkokäytöstä

Työpaketissa tehdään esiselvitys Etelä-Savossa lopettaneiden turvesoiden jatkokäytöstä ja niiden maanomistusolosuhteista ja alueen nykytilasta.

Tehdään Etelä-Savon käytöstä poistettujen soiden (14 – 16 kpl) ilmakuvaukset dronella ja kuvamateriaalin punominen ortomosaiikiksi. Kuvatuista kohteista määritellään muun muassa pinta-ala ja kasvipeitteisyys ja mahdollisesti korkeusmalli. Kuvauksen tarkoituksena on selvittää alueiden ennallistumisvaihe ja saada kokonaiskäsitys Etelä-Savon alueen poistosta käytettyjen turvetuotantoaluiden tilasta. Kuvauksesta saatujen tietojen perusteella keskustellaan Ely-keskuksen kanssa kohteista ja siirrytään valitsemaan kohteet, joille ennakkosuunnitelmat tehdään. Kohteisiin tehdään esiselvitys niiden soveltuvuudesta jatkokäyttöön, eli osa alueista saattaa olla jo kasvipeitteisiä ja toisaalta osalla kohteita turpeennosto voi olla vasta lopetettu.

Esiselvitystyötä käytetään pohjana työpaketin 3 suunniteltavien kohteiden valintaan. Esiselvityksen aikana kontaktoidaan alueen maanomistajat ja käydään keskustelut jatkokäytön toteuttamiseksi. Kohteiden valinnassa painottuu maanomistajien kiinnostus tehdä ennallistamistoimenpiteet.

Selvitetään yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa kohteiden alapuolisen vesistöjen tilaa olemassa olevan tiedon avulla. Lisäksi tehdään kohteisiin kenttäkäyntien aikana alapuolisen vesistön monitorointia (pH, johtokyky, sameus ja liuennut happi ja lämpötila) YSI-kenttämittarilla. Lisäksi määritetään vesinäytteistä laboratoriossa muun muassa kiintoainepitoisuus, typpi- ja fosforipitoisuudet. Näin saadaan lisätietoa kohteista, joista purkautuu erityisen happamia vesiä.

Työpaketti 2. Jatkokäytön suunnitelmat

Työpaketissa käytetään ulkopuolista asiantuntijatyötä 3-4 kpl jatkokäytön ennakkosuunnitelman laadintaan turvetuotantoalueille Etelä-Savossa. Xamk paikallisena toimijana vastaa hankkeessa suunnitteluun tulevien turvetuotantoalueiden hankinnasta, maanomistajien suostumuksista ja taustatiedon keräämisestä.

Ennakkosuunnitelmissa katsotaan jokaisen turvetuotantoalueen kohdalta, mitä mahdollisuuksia ne tarjoavat jatkokäyttöön. Turvetuotantoalueen eri osille määritetään, mitkä eri jatkokäyttömuodot mihinkin sopivat. Esimerkiksi mihin olisi mahdollista perustaa kosteikko ja mitkä soveltuvat soistamiseen. Myös tuhkalannoituksen tarve arvioidaan kohteissa. Mustaliuskealueet ja niiden erityispiirteet huomioidaan jatkokäytön suunnitelmissa. Valmiit ennakkosuunnitelmat esitellään maanomistajille ja keskustellaan yhdessä turvetuotantoalueen

eri maanomistajien kanssa heidän toiveiden ja tavoitteiden yhteen sovittamisesta. Tavoitteena saada maanomistajat lähtemään viemään suunnitelmia toteutukseen.

Ennakkosuunnitelmat tehdään viranomaisohjeet sekä -määräykset huomioiden. Suunnitelmissa tuodaan esiin jatkokäyttöön vaikuttavat lait ja säädökset sekä mahdollisesti tarvittavat luvat ja tehtävät ilmoitukset. Myös eri jatkokäyttömuotoihin saatavissa olevat tuet tuodaan suunnitelmissa esiin, esim. JTF tai vesienhoidon avustukset (YM). Toteutukseen edettäessä hanke tarjoaa tukea kaikkien näiden huomioimiseen työpaketissa 3.

Ennakkosuunnitelmat tehdään käytettävissä oleviin paikkatietoaineistoihin (korkeusmalli ja virtausverkko) perustuen. Jos alueelta ei ole käytettävissä ajantasaista korkeusmallia, se hankitaan dronekuvausten yhteydessä.

Ennakkosuunnitelmissa otetaan viranomaisten ohjeet ja määräykset, vesilaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki, JTF:n tavoitteet, metsitystuki, muut tuet (esim. Sotka-kosteikot)

Työpaketti 3. Ympäristövaikutusten pilotointi

Työpaketin 2 3-4:ssä ennallistamiskohteessa monitoroidaan vesistö- ja ympäristövaikutuksia (kevät, kesä, syysy). Kohteisiin tehdään kenttäkäyntejä ja kuvannetaan kohteita. Kohteista otetaan vesinäytteitä ja analysoidaan laboratoriossa niistä mm. ravinteet ja kiintoainepitoisuudet, pH, johtokyky ja sameus. Lisäksi tehdään kenttämittauksia kohteiden ala- ja yläpuolisesta vesistöistä. Työpaketin toteutuksen aikana voidaan tehdä myös mahdollisen tuhkalannoituksen vaikutuksen monitorointia. Ennallistumaan jätettävien turvetuotantoalueiden ympäristövaikutuksista on toistaiseksi heikosti tietoa ja hankkeella saatujen analyysien avulla ymmärretään myös paremmin näitä vaikutuksia.

Työpaketti 4. Toteutuksen tuki

Työpaketin 2 perusteella toteutusvaiheeseen lähteneille maanomistajille annetaan tukea toteutukseen. Hanke ei teetä kohteita valmiiksi, vaan siitä vastaavat maanomistajat. Hanke toimii maanomistajille ja urakoitsijoille toteutuksen tukena auttaen suunnitelmien tekemisessä, hankintojen kilpailutuksissa ja toteutuksessa asiantuntija-apuna. Tarkoituksena on antaa maanomistajille asiantuntija apua, jotta toteutuksista tulee laadukkaita ja että ne saadaan vietyä loppuun asti.

Lisäksi hanke antaa Etelä-Savossa apua, neuvoja ja tukea myös muille toteutuksessa oleville jatkokäyttöhankeille. Näille ei kuitenkaan pystytä tarjoamaan valmiita suunnitelmia ja maastomittauksia tai maanomistajan puolesta hoidettuja kilpailutuksia.

Työpaketti 5. Viestintä ja raportointi

Viestinnän tavoitteena on saavuttaa laaja-alaisesti maanomistajien kohderyhmä. Maanomistajat ja urakoitsijat halutaan saada osallistumaan hankkeessa pidettäviin/pidettävään tilaisuuksiin ja tulemaan tietoiseksi hankkeesta tarjottavasta asiantuntija-apua jatkokäytön suunnitteluun ja toteutukseen. Viestinnällä tavoitellaan, että kohderyhmä oppii tunnistamaan eri osa-alueille soveltuvat jatkokäyttömuodot ja tuntee jonkin verran ennakkosuunnittelua sekä niiden toteutusta. Viranomaisten ja urakoitsijoiden tietämystä lisätään käytännön ohjeistusten ja sopimus pohjien myötä.

Etelä-Savon turvetuotannosta vapautuneiden maiden omistajia tiedotetaan hankkeesta. Hankkeen aloitustiedotetta tarjotaan alueellisiin paikallislehtiin. Maanomistajille järjestetään tilaisuus/tilaisuuksia paikan päällä alueittain. Näihin voidaan kutsun paikallislehtien edustajia. Tilaisuuksiin kutsutaan henkilökohtaisesti sähköpostilla / puhelimitse.

Hankkeen kohderyhmänä ovat Etelä-Savon turvetuotannosta vapautuneiden maiden omistajat. Ohjeistusten ja sopimusten kohderyhmä: ELY, urakoitsijat.

Hankkeelle perustetaan oma verkkosivu osaksi Xamkin www-sivustoa. Verkkosivuille viedään hankkeen materiaalit kuten tapahtumat, tiedotteet ja raportit. Hankkeesta laaditaan tiedote vuosittain. Hankkeesta tarjotaan artikkeleita alan lehtiin, kuten Metsälehti, Maaseudun tulevaisuus ja paikallislehdet. Viestintää toteutetaan sosiaalisen median kanavilla.

Hankekumppanit viestivät hankkeesta omissa viestintäkanavissaan; hankkeesta ja sen tuloksista voidaan viestiä erilaisissa aiheeseen liittyvissä sidosryhmätilaisuuksissa. Hankkeesta laaditaan loppuraportti rahoittajan ohjeiden mukaisesti ja keskeiset tulokset julkaistaan Xamkin julkaisusarjassa.

Lisätietoja hakemuksesta

Ei lisätietoja

Hankkeen toteutusalue

Onko hankkeen toiminta valtakunnallista?

Ei

Maakunnat

Etelä-Savo

Kunnat

Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Rantasalmi, Kangasniemi

Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tiivistelmä

Kustannusarviota ohjaavat kustannusmallivalinnat

Kustannusmalli	Flat rate 40 % kehittäminen
Palkkakustannusten ilmoitustapa	Palkkojen yksikkökustannukset

Kustannusarvion tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Hylätyt €
1 Palkkakustannukset	262 252	0	262 252
Flat rate 40 % kehittäminen	104 901	0	
2 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0	0	
Nettokustannusarvio yhteensä	367 153	0	

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	293 722	0	0
2 Omarahoitus: Muu julkinen rahoitus	73 431	0	0
3 Kuntarahoitus	0	0	0
4 Muu julkinen rahoitus	0	0	0
5 Yksityinen rahoitus	0	0	0
Rahoitussuunnitelma yhteensä	367 153	0	100,00

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue ja rakennepolitiikan ohjelma-asiakirjan TL 7 Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) ja erityistavoitteen 7.1. Turpeesta luopuminen mukainen ja toteuttaa Pohjois-Pohjanmaan maakunnan JTF - siirtymäsuunnitelmaa. Hanke täyttää yleiset valintakriteerit.

KOHDERYHMÄ: maanomistajat, joiden omistamilla alueilla on turvetuotannosta poistuvia alueita
TARVE: Maanomistajat, joiden mailla turvetuotanto nyt loppuu, joutuvat nyt pohtimaan, mitä tehdä omistamallaan vanhalla turvetuotantoalueella. Nämä maanomistajat tarvitsevat nyt apua, tukea ja neuvoja, että pystyvät toteuttamaan jatkokäyttöön siirtymisen laadukkaasti.

NÄKÖKULMA SIIRTYMÄSUUNNITELMAAN: Hanke on valmisteltu yhteistyössä turvetuotantoalueiden jatkokäyttöön erikoistuneen organisaation, Tapio Oy:n kanssa. Tapiossa on viimeisten vuosien aikana toteutettu useita tutkimus- ja kehityshankkeita turvetuotantoalueiden jatkokäytön suunnitteluun ja siihen liittyvien lupa-asioiden rauettamiseen liittyviin asioihin. Hankkeessa on tarkoitus käyttää Tapio Oy:ssä kehitettyä alueiden ennakkosuunnittelumallia.

TAVOITE: Tavoitteena on, että turvetuotannosta poistuneilla alueilla siirrytään kestävästi seuraavaan maankäyttömuotoon, turvemaista ja niiden kestävästä käytöstä on alueella hyvä tilannekuva. Lisäksi tavoitteena on, että maanomistajat saavat tukea ja neuvontaa turvemaiden jatkokäytön suunnitteluun. Hanke toimii maanomistajien toteutuksen tukena laskien kynnystä laadukkaiden toteutusten tekemiseen. Samalla tuetaan käytännön ohjeistuksia sekä sopimus pohjia myös hanketta laajempaan käyttöön.

UUTUUS: Hankkeen avulla turvetuotantoalueiden jatkokäytöstä tulee suunnitellumpaa, jolloin alue hyödynnetään parhaiten soveltuvin osin siihen maankäyttömuotoon, jossa ympäristövaikutukset saadaan minimoitua

TOIMENPITEET:

1. Esiselvitys Etelä-Savon lopettaneiden turvesoiden jatkokäytöstä
2. Jatkokäytön suunnitelmat
3. Ympäristövaikutusten pilotointi
4. Toteutuksen tuki
5. Viestintä ja raportointi

TULOKSET:

- kolmelle - neljälle turvetuotannosta poistuneella alueella on tehty jatkokäytön suunnitelmat seuraavaan maankäyttömuotoon
- maanomistajat ja urakoitsijat saavat tukea turvetuotantoalueiden jatkokäytön suunnitteluun
- soiden ennallistaminen ja turvemaiden kestävä käyttö on luonut uusia työpaikkoja ja siihen liittyvä osaaminen on vahvistunut
- turvemaiden maankäytössä on varmistettu, että turpeen hiilivarastot eivät vapaudu ilmakehään ja vesistövaikutuksista on huolehdittu
- julkinen loppuraportti keskeisimmistä tuloksista
- hankkeesta viestitään monipuolisesti ja laajasti eri kohderyhmille ja eri kanavilla mm. kohderyhmille suunnattuja kohdekäyntejä ja tilaisuuksia 2-3 kappale

ARVIO: Hanke perustuu pitkälti Tapio Oyn osaamiselle ja työkalulle. XAMK toimii hankkeen hallinnoijana, viestijänä, raportoijana ja ympäristövaikutusten (vesistömallin) arvioijana. Hankkeelle on arvioitu ennallistamisalaksi 200 ha mutta hankkeessa ei tehdä näiden eteen toimia. Hanke ei siis itsessään ennallista turvetuotantoalueita tai edistä jälkikäyttöä. Hanke keskittyy mahdollisten ennallistettavien soiden etsimiseen, omistajien neuvontaan ja valmiiden jatkokäyttösuunnitelmien tekemiseen maanomistajille. Jatkokäyttösuunnitelma on myös Tapio Oyn toimintaa. Lisäksi toiminta kohdistuu maanomistajille ja on markkinahintaista palvelua. Toiminta on siis deminimis-ehtoista.

Hanke sai pisteytyksessä 14/32.

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Kielteinen esitys.

Etelä-Savon MYRS xx.xx.xxxx

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä

Ei